

Adieu God? Uitzending 11 maart 2018 met Dries van Agt

Uitzending Adieu God?: https://www.npostart.nl/adieu-god/11-03-2018/VPWON_1287860

We kijken samen naar de uitzending en praten er daarna over door. Om dat gesprek op weg te helpen, deze keer een flink aantal opmerkingen en vragen. Je hoeft ze niet allemaal te bespreken, maar bepaal vooraf waar je het graag over wilt hebben.

Suggesties voor Bijbellezing en zingen:

Lezen: Rom. 8: 18-24

Zingen: Opw. 618, Jezus, waarheid die overwint

1. Oud-premier Dries van Agt (1931) plaatste tijdens zijn politieke loopbaan geen kanttekeningen bij zijn geloof. De katholieke ex-politicus had in die tijd wel iets anders aan zijn hoofd. Maar in de loop van de jaren zijn er wel meer twijfels binnengeslopen. Kan hij inmiddels een conclusie trekken of God bestaat of niet? Hij vindt het wel een belangrijk, zo niet hét belangrijkste onderwerp, heeft nu meer tijd en staat ook dichterbij het levenseinde. 'Dan komt', zegt Van Agt, 'bij iedereen wel de vraag op: wat dan?'
 > Wat heb jij allemaal aan je hoofd en maakt God daar deel van uit?
 > Vraag jij je - naarmate je ouder wordt – ook weleens af: 'Wat dan...?'

2. De centrale geloofsvraag waar Van Agt mee worstelt is: bestáát God wel? Hij gelooft van wel, nog altijd, maar hij heeft zo zijn twijfels. In zijn werkzame leven was die vraag er niet: 'Deze jongen dacht daar nooit over na'.
 > Twijfel over het bestaan van God, is dat iets voor later, of kan het je ook bekruipen als je volop met je carrière bezig bent en midden in een jachtig (gezins)leven staat?

3. Vooral het nadenken over de bouw van de kosmos en het ontstaan van de aarde heeft bij Van Agt geleid tot vragen omtrent het christelijk geloof. 'Hoe bestaat het dat de schepper zich op zo'n bijzondere wijze zou hebben ingelaten met dat ene stofje dat deel uitmaakt van die vele miljarden hemellichamen. Zozeer zelfs dat hij zijn zoon erheen zond. Dat is knap moeilijk te geloven', aldus Van Agt.
 > Herken je dat kennis en geloof op gespannen voet met elkaar kunnen komen te staan?
 > Kan het deel uitmaken van een gezonde, gelovige zoektocht naar 'de waarheid'?

4. Wat Van Agt betreft staat er één ding vast: 'Wat je er ook van vindt of ontdekt, er is altijd iets of iemand geweest die het tot een begin heeft gebracht. Zelfs met het verhaal van de oerknal kom je er niet uit, want hoe of door wie is die veroorzaakt? Je kunt van God niet los'.

> Geldt dat voor jou ook dat er één ding vast staat en wat is dat dan?

5. Op de vraag of hij een geloofscrisis heeft, antwoordt Van Agt: 'Ja, dat zou je kunnen zeggen. Maar het goede nieuws is, vind ik, ondanks alle moeilijke vragen, ik ben niet van God los, ik ben nog steeds gericht op dé God, die ik ten diepste vereer. De overweldigende werkelijkheid van het heelal kan niet zonder schepper zijn gebleven. Die overtuiging is er ook'.

> Is er bij jou - in zekere mate - sprake van een geloofscrisis? Wat houdt jou dan nog overeind, of wat is er over van wat er eerder wel was?

6. Met de hoofdlijn van de bijbel: schepping - zondeval - verlossing heeft Van Agt moeite: 'Daar weet ik het niet meer. Dat zijn forse, ingrijpende vragen'. Vooral de evolutietheorie speelt daarin een grote rol. Volgens hem verhoudt de evolutionaire gedachte van een gemeenschappelijke stamvader van mens en dier zich niet met het Bijbelse scheppingsverhaal van Adam en Eva. 'Zonder dat vervalt het verhaal van de zondeval', zegt Van Agt en hij beaamt dat dat knaagt aan de wortels van het christelijk geloof.

> Zijn evolutie versus schepping bij jou actuele, conflicterende thema's?

> Moet je de eerste hoofdstukken van Genesis letterlijk nemen, of is het een Joodse manier van vertellen?

7. Van Agt vertelt dat hij in zijn jeugd nooit één serieuze vraag omtrent het geloof heeft gehad. Wel herinneringen aan heel veel schoonheid, vooral in de paasweek: witte donderdag, goede vrijdag, stille zaterdag en Pasen; de glorie van paasmorgen. Op de vraag of dat het ritueel was of dat hij ook in zijn hart voelde: Jezus is opgestaan, hij leeft, de dood is overwonnen, antwoordt hij: 'Dat geloofde ik wel, jazeker en werd daartoe aangespoord en innerlijk verwarmd. Dat zijn buitengewoon kostbare herinneringen'.

> Warme herinneringen aan schoonheid en ritueel. Steken onze gereformeerde vieringen daar niet wat kleurloos bij af?

8. Van Agt wordt herinnerd aan de tijd van kerkverlating en geloofsvervreemding. Zoals door zijn oud-collega Joop den Uyl, die meende dat na Auschwitz er geen goede God kon bestaan. Volgens Van Agt kan dat, hoe gruwelijk ook, niet beslissend zijn over de alomvattende vraag: is er een God en zo ja hoe? 'Dat gaat ons verre te boven. Het Godsgeloof is toen niet in mij weggegaan. Voor zover het onder druk staat is dat de schuld van de kosmos en de evolutie'.

> Hoe rijm jij het grote en het kleine lijden in de wereld met de liefde van God? Kun je dat duiden?

9. Van Agt is altijd naar de kerk blijven gaan, soms ook uit deernis met de predikant en ook omdat hij anders ontzettend veel zou verliezen. 'Wat zou u verliezen als u zegt: ik stop ermee?' Van Agt: 'Vooral mijn kinderen zou ik dan moeten zeggen dat ik er met de Bijbelse verhalen naast heb gezeten, misverstand. En het is fijner om verder te kunnen met waar je zeventig jaar in hebt geloofd.'

> Wat zou jij verliezen als je het geloof vaarwel zou zeggen, of kun je zonder dat wel verder?

10. Hij was ook de man van het 'ethisch reveil'. Voor hem was de kern dat we moeten leven met diep respect voor alles om ons heen: de mensen, de wereld, het leven. 'Het is wondermooi en we moeten het koesteren en liefhebben, zowel de mensen als de schepping', aldus Van Agt.

Een actuele krantenkop over dit actuele thema luidt: 'Wat doen kerken voor de aarde?' In het bijbehorende artikel wordt beleden: 'Wij geloven dat reageren op de klimaatverandering een essentieel onderdeel is van onze verantwoordelijkheid om rentmeester te zijn over Gods schepping' en roept kerken op dat vorm te geven in het geloof, in praktisch handelen en in haar missie.

> Voel jij je rentmeester over Gods schepping en krijgt dat in onze kerken voldoende vorm?

11. Op de vraag wat hij met Jezus heeft en zijn verlossend sterven, zegt Van Agt dat hij een vraagteken heeft gezet bij de notie 'Zoon van God' en daarmee ook bij de drie-eenheid. Wat niet wegneemt dat Jezus historisch onbetwistbaar is en dat wat hij gezegd en gedaan heeft van een geweldige grootsheid en liefde voor de mensheid en de schepping is. Om de verzoening hangt bij hem de eerder genoemde twijfel.
> Geloof jij onvoorwaardelijk in Jezus' verlossend sterven, of draag je graag je eigen steentje bij?

12. Nog een keer krijgt hij de vraag: 'Wat maakt het dat u geen afscheid neemt, dat u niet zegt: 'tabee'. Of gelooft u: misschien is Hij er toch?' Van Agt: 'Wij mensen met het vermogen om te denken smachten er naar om zulke dingen te weten: de zin van het bestaan'. 'Toeval', zeggen veel mensen', reageert Van den Brink. Van Agt: 'Toeval is er volgens mij nooit. Wat toeval lijkt is altijd in het gehele fantastische mechaniek en alles wat in dat plan ligt besloten in gang gezet. Een schepper heeft dat doen zijn'.
> Toeval, dat komt in ons gereformeerde geloofsjargon niet voor. Of toevallig wel?

13. Als laatste wordt Van Agt de vraag gesteld waar hij het over gaat hebben als hij na zijn overlijden voor Petrus komt te staan. 'Daar ben ik nauwelijks mee bezig en ook niet met wat er na mijn leven gebeurt'. Ook over hemel en hel en of er een afrekening komt is hij niet meer zeker. En bang om te sterven is hij niet. 'Ik heb er nog geen zin in, maar ik ben ontzettend dankbaar dat ik zo lang zo gezond heb mogen leven. Ik ga niet zeuren over nog meer'.
> Waar zou jij het over willen hebben als je voor Petrus komt te staan?
> Wat zijn jouw toekomstverwachtingen?